

Miscel.

0.

26. 34.

PROPOSITIONES

12

DE POETICA,

QVÆ DISPVTA BVN.

tur Die V. Aprilis in Aca-
demia Ienensi.

A

Friderico Videbrando.

XII

IENÆ.

Excudebat Donatus Ritzenhayn.

Anno M. D. LXIII.

Chariss. viro Ieno Joanni Ma-
iory Theologia Doctory et Pö-
re Coronato Viri et amico
suo Colendo et Fid. Lib.

I.

Ποιῆς ἔστι commune est omnibus arti-
ficijs, quæ post actum aliquod relinquunt
opus: tamen ab eo κατ' ἐξοχὴν dicta est Poë-
tica, quod maximè artificiosum & con-
cinnum orationis opus producat, & sit qua-
si Musarum quædam officina.

II.

Est enim Poëtica aliud nihil, quàm Philoso-
phia vetus, certis metrorum legibus & ora-
tionis ἐνέχυρα ad imitationem ab hominibus
ingeniosis comparata, qua religionis, virtu-
tum, rerum naturalium & honestarum ar-
tium præcepta illustrata exemplis vitæ, par-
tim fabularum involucris partim narratio-
ne plana & ad docendum & ad delectan-
dum proponuntur.

III.

Causa efficiens prima Poëtices, ut om-
nium aliarum artium est Deus, qui numero-
rum notitias & sonorum discrimina menti-
bus humanis insevit, atque ita naturam homi-
nis condidit, ut apta sit ad imitandum & re-

bus per imitationem expressis maximè delectetur: Excitavit etiam heroica ingenia, quæ talem numerorum ac imitationis vim naturalem arte excolerent, ac orationi in rebus bonis & utilibus accommodarent.

IIII.

Quod ad secundas causas attinet, dubium non est, quin à primis patribus, ut aliarum artium semina, ita quoque Poëtica initia ad alias gentes propagata, ac deinde successu temporis aucta, magisque exculta in alijs quoque linguis fuerint.

V.

Poëtica quidem vestigia non obscura apparent in Prophetarum scriptis, ut in Psalmis, in quibus & concisa sententiarum series & schemata in dictione, Item instrumentorum seu tonorum, ad quos decantarentur, tituli, Poëtica Lyrica similem referant. Idem de Esaiæ vaticinijs ex ipsa orationis sublimitate & splendore, itē de Threnis Jeremiæ, alijsque Bibliorum canticis iudicari potest.

A 2

Apud

VI.

Apud Græcos antiquissimi celebrantur
Poëtae, Syagrus, Linus, Orpheus, Amphion,
Musæus, Olympus, Oræbantius Trezenius,
Dares Phrygius, quibus successerunt
Homerus, Hesiodus, et multi alij, Apud
Latinos Liuius Andronicus, Portius
Licinius, Neuius, Ennius, Plautus, et alij
recentiores, inter quos principem locum tenet
Virgilius, proximum Ouidius.

VII.

Ad excellentiam verò habitus Poëtici
non tantum requiritur potentia naturalis,
sed etiam doctrina seu ars, Item vsus &
imitatio.

Enthusiasmo seu afflatu diuino, quem
Plato & Aristoteles in poeta excellenti re-
quirunt, videntur non solum potentiam na-
turalem, sed simul generalem illam Dei ac-
tionem complecti, qua sæpe etiam extra Ec-
clesiam Deus peculiari motu accendit, &
gubernauit ingenia heroica ad eruendas &
illu-

illustrandas artes, ac efficiendas res magnas
ad imperiorum & discipline constitutionē
necessarias. Quo magis statuimus, in Poëta
Christiano piē & cum laude tractante res
sacras præmissa auxilij cœlestis inuocatio-
ne, præter naturalem ingenij bonitatem, ac-
cedere etiam peculiarem & efficacem numi-
nis afflatum, excitantis & inflammantis
ingenitam illam naturæ præstantiam, ut
non tantum nihil vulgare promat, sed om-
nem etiam meditationem ac scriptionem ad
verum finem, Deum scilicet autorem, gra-
tus referat.

VIII.

Communem enim Poëtica cum Philo-
sophia materiam, circa quam versatur, ha-
bet, orationem de rebus humanis & diuinis
talem, qualis in hanc naturã cadere potest,
quæ ut rectè sapiat & doceat salutaria, il-
lustranda omnino est luce doctrinæ cœle-
stis, non minus, quàm Philosophia.

IX.

A 3

Etsi.

Etsi autem quidam Poetarum tracta-
runt etiam obscœna, & à bonis moribus alie-
na: tamen hunc abusum luere Poëtica mini-
mè debet, vt ideo vel explodenda vel con-
temnenda à doctis videatur.

X.

Anima Poëtica est imitatio metrica,
quæ consistit partim in ἐναγμοσία seu inuen-
tionis ac elocutionis decoro, partim in ἐυθυ-
μία seu numerorum concinnitate.

XI.

Εναγμοσία intelligimus quæ iuxta δίανοιαν
& sensum communem decorum seruat, pri-
mum in exprimendis personarum affectio-
nibus, moribus & oratione, secundum cuius-
q̄. ætatis, sexus, patriæ, fortunæ, tēporis &
loci cōditionem, Deinde in representandis
omnium rerum, cum animatarum tum ina-
nimatarum proprijs adiunctis, & ad ea tan-
dem orationis grauitatem seu humilitatem,
ornatum seu simplicitatem, atrocitatem seu
suauitatem, copiam seu breuitatem aptè ac-
commodat.

Vnde

XII.

Vnde rectè ab aliquibus Poësis dicta est
σοχασικὴ, quòd multa ex verisimili dedu-
cat, proximeq; ad naturam accedat, talia
proferens, quæ aut ipsis insint rebus, aut
cum rebus q̄ maxime conueniant.

XIII.

Εὐροδία est, quæ certis quantitatibus,
numeris & rhythmo astricta exactè singu-
larum literarum, syllabarum et verborum
naturam, vim, connexionem & sonum con-
siderat, eaq; rebus conuenienter adhibet.

Hæc duo præcipuè requirit, Primum sermo-
nis elegantiam, qui studeat verbis proprijs,
perspicuis, illustribus, & verecundis, fugi-
ens obscura, nimis humilia, sordida & ob-
scena, ac honesta periphrasi circumscribēs
res minùs verecundas.

XIIII.

Deinde ad εὐροδίαν requiritur compositio-
nis suauitas, quæ rursus in quinq; partium
observatione consistit.

1. In structura & sonora dictionum inter se coagmentatione, quæ vitat ^{σφωνία} ex intempestivo plurium vocalium & earundem literarum ac syllabarum concursu & consonantium asperitate, contraq; sæpe ad exasperandas res ipsas, seu repræsentandum auribus sonitum rei gestæ, studio & arte alliterationes & agnominations cõquirat.

XV.

2. In collocatione Epithetorum, quæ ex intima rei natura sumi nec insuavia propter prolixitatem aut duritiem esse debent, ac ferè a subiecto remoueri alijs vocibus interiectis.

XVI.

3. In pedum concinnitate, qui vt plurimum cathenatim quasi colligari, interdum tamen ad vitandam similitudinem locis convenientibus solui debent: Ipsi etiam pedes pro cuiusq; natura materijs similibus aptandi, Spondeus quidẽ per se grauis & tardus lamentationibus & rebus arduis, Dactylus verò

lus verò propter volubilitatem & hilaritatem, quam præ se fert, celeritati & lætitiæ.

XVII.

4. In iteratione, vt Anaphora, Epianaphora, Epanalepsi, Complexione, Traductione, $\pi\lambda\omicron\kappa\eta$, Polysyntheto, Articulo & cognatis figuris.

XVIII.

5. In versuum variatione, quæ fit vel legitima pedum solutione, vel periodi extensione, vel sensus in concisa & breuiora membra contractione.

XIX.

Etsi autem sua Poëtis quoq; licentia est, cum in narrationis ordine et qualitate, tum syllabarum quantitate & usu Archaismorum: Tamen illa non est infinita, sed certis terminis inclusa. Fabulæ enim quibus sæpe historiae & res vtilis inuoluuntur, etsi à veritate rei gestæ non nihil discedunt & Episodia quædam admiscent: Tamen verisimilia & probabilia, & ea quidem

A 5

αἰσεσιπ

Discipulis confingunt, aut certè talia, quæ
opinionem hominum recepta iam & confir-
mata fuerunt.

XX.

Nihil etiam contra autoritatem & u-
sum probatorum artificum in temporibus
mutandū, nec si quæ rara & minus usitata
apud eos inueniuntur, illico in exemplū aut
frequentiores trahenda usum, nisi & eo-
rundem in scribendo virtutes imitari &
exprimere velimus.

XXI.

Varia veteribus pro rerum, hominum
& actionum, quas imitabantur diuersitate
fuerunt Poëticae species, nimirum Scenica,
quæ erat Dramatum, Epica propria maie-
statis heroica, & Lyrica, quæ Odas comple-
xa adhibito cantu & lyra ad saltationem
pronunciabatur, cuius tres iterum erant spe-
cies, Pyrrhica, Gymnopædica, Hyporche-
matica. Lyricæ quoq; cognata fuit, Cithari-
stica, Auletica & Dithyrambica.

XXII.

Plas

Platoni pro modorum, quibus tractatur
diversitate, alia est μιμητικὴ seu δραματικὴ
alia ἐξηγητικὴ seu διηγηματικὴ, alia κοινὴ, μιμη-
τικὴ δὲ ἀμφοτέρων. Aut enim narratione aut
actione aut mixto res exponitur.

XXIII.

Dramatica est, qua omnem sermonem
in personas autor confert, à quibus res agi
potius quàm narrari videntur. Ea quæ pro triplici
personarum, actionis, materiae & eventuum
qualitate aut est Tragica aut Comica aut
Satyrica.

XXIII.

Expositiva constat narratione Poëtae
simplici, qua aliquid esse aut non esse, item
quid ac quale sit vel non sit, sine personarum
interlocutione refertur.

Mixta est, in qua & Poëta & personæ
introducuntur loquuntur.

XXV.

Deinde distingui etiam secundum pro-
fessionem seu præcipuum ὑποκειμένου Poëti-
ca potest, ut alia sit Theologica, quæ tra-
ctet

Et res sacras, Alia Historica continens
Genealogias, descriptiones personarum &
narrationes rerū gestarum, siue veras, siue
fabulosas, Alia Philosophica eaq; duplex,
Physica, quæ rerum naturalium explicatio-
nem habeat, & Moralis, quæ virtutum præ-
cepta tradat. Et hæc iterum secundum suas
partes alia Politica, alia Oeconomica, alia
communis.

XXVI.

Tertiò secundum diuersa carminum ge-
nera & materiae simul qualitatem, Poëticae
species præcipuae sunt Epos, occupatum
Hexametro & rebus grauioribus. Elegia,
quæ Hexametro pentametrum subiungens
initio tantum querelis & lamentationibus,
sed deinceps quibusuis materijs accomodata
fuit. Ode, quæ pluribus carminum modis
hymnos, pæanas, parænas, amatoria & io-
cosa complectitur. Comædia & Tragædia,
quæ Iambum initio perstringendis vicijs da-
tū sermocinationi vt plurimum adhibue-
runt,

runt, mixto nonnunquam Trochæo, Tribrachy,
Anapesto & alijs. Satyra, quæ & Hexa-
metrolaceſſebat. **XXVII.**

Sunt & aliæ ſpecies vt Epithalamion,
Genethliacon, Epigramma, Epitaphion,
Propempticon, Panegyricus, Ecloga, Idyl-
lion, & alia, quibus quæcunq; carminum
genera conueniunt, exceptis duobus poſtre-
mis Idyllio & Ecloga, quibus competit
Hexameter.

XXVIII.

Finis Poëticae eſt docere, delectare &
mouere, Vltimus celebrare Deum autorem
Poëticae & omnis ſapientiae.

XXIX.

Medij fines ſeu subordinati ſunt, afferre
magnam verborum & figurarum copiam
& quandam ſublimitatem orationi ſolutæ,
eamq; numeroſam magiſq; coccinnã reddere.

XXX.

Formare rectam tonorum in ſermone
quotidiano pronuniationem ac dexterita-
tem

tem iudicandi & intelligendi non tantum
Poëtarū, sed & aliorū scripta, quæ figuris
magis sunt illustrata. Excitare in ingenijs
alacrioribus innatum discendi vigorem, ru-
des illecebra & quasi illectamento quodam
ad cognitionem doctrinæ invitare.

XXXI.

Formare & acuere in scribentibus sensū
communem de moribus hominum, de consue-
tudine vitæ ac natura omnium rerum, vt,
dum imitari & repræsentare eas cōueniente
orationis & numerorū forma conantur, ipsi
ad accuratam animi intentionem & diligen-
tiam penitus introspiciendi rerum naturam
deducantur.

XXXII.

Conferre non tantum φιλανθρωπία: vt
Poëta dum flectere & ad quoscunq; motus
perducere vult alium, ipse etiam aliquam
ingenij suauitatem moribus referat: sed eam
quoq; efficere humanitatem, à qua propriè
homines dicimur, vt encomijs alienæ virtu-
tis & viciorum reprehensione ipse etiam
scriptor

scriptor ad amorem honestatis & odium
turpitudinis excitetur.

XXXIII.

Adiuncta Poëticae sunt non tantum ar-
tium dicendi & Prosodiae, sed & rerum
tractandarum cognitio, accuratum in iudi-
candis ac discernendis sonis aurium iudici-
um, studium imitationis, verborum dele-
ctus, figurarum elegantiae, ocium hone-
stum, contemptus iudicij multitudinis.

XXXIII.

Cognitionem cum Poëtica habent Ora-
toria, Musica, Pictoria, Hystrionica, Sal-
tatoria, Historiae, Fabulae, Naturalis ad
Poëticam impetus, Encomia virtutum,
Odium viciorum.

XXXV.

Pugnant cum Poëtica præposterum
iudicium eorum, qui aut dignitatem eius ex-
tenuant, aut propter quorundam abusum
penitus eam rejciunt. Item contemptus & in-
scitia rerum Philosophicarum, Ignorantia
Decoris,

Decori, Prosodia & numerorum, stupor
ingenij, affectuum ἀσέβεια, morum barbari-
es & ferocia, orationis strabiligo, falsa ac-
centuum prolatio, Ignavia, κενοδοξία seu
δοξασοφία, affectata Entusiasmi simulatio,
curarum impedimenta nimia.

XXXVI.

Deniq; abusus artis in insectandis bonis
& tractandis rebus obscænis, Nugæ cano-
re sine rebus, κακοζηλία in imitandis
Archaismis alijsq; παρέργοις Poëtarum
omissis ἐργοις, furtanimis crebra & impu-
dentia, quæ magis venæ inopiam q̄ studium
imitandi veteres & argutam illam versu-
um alienorum in novum sensum μεταμορ-
φωσις et quasi μετεμψύχωσις præseferant.

Sordida item & illiberalis illa versicu-
lorum mercatura, impudens & ni-
mia assentatio, Venæq; venalis,
laudans, ubi maxi-
ma merces.

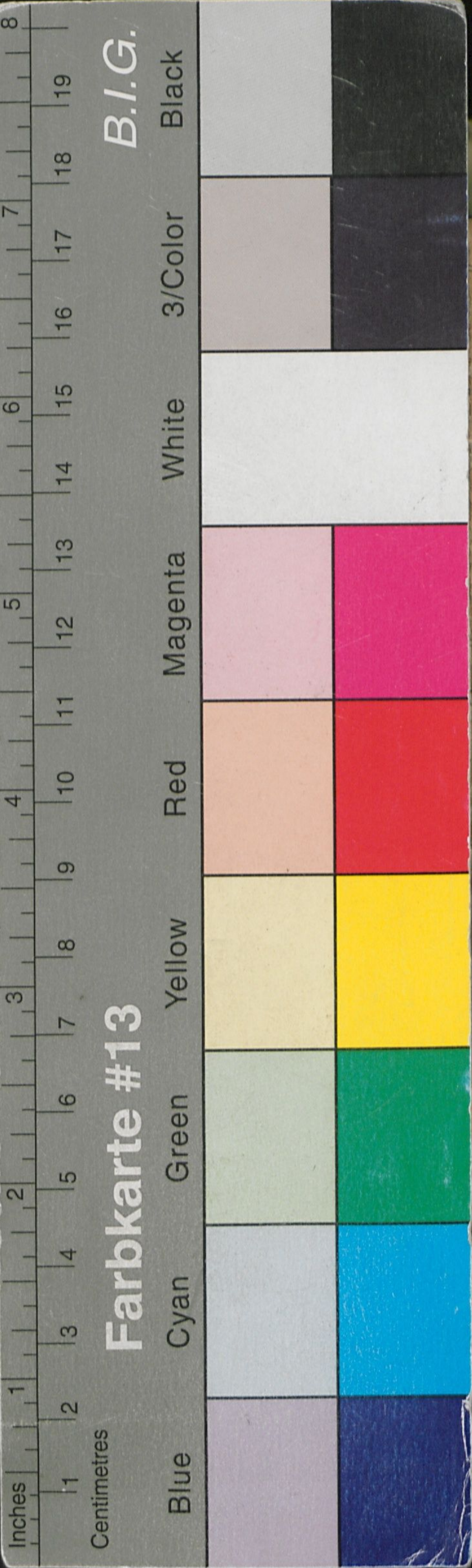
Pd 263

3
ULB Halle
004 099 613

5b

Me

B.I.G.

Farbkarte #13

PROPOSITIONES

DE POETICA,

QVÆ DISPVTABVN.

tur Die V. Aprilis in Aca-
demia Ienensi.

A

Friderico Videbrando.

XII

IENÆ.

Excudebat Donatus Ritzenhayn.

Anno M. D. LXIII.

*Chariss. viri Dno Joanni Ma-
iisj Theologiae Doctorij et Pö-
næ Coronato Viri et amici
suo Col. d. Tit. Lib.*

